

УДК 616.314-084

Н.Б.Кузняк, О.І.Годованець, Л.М.Герасим
**ПРОФІЛАКТИЧНА СКЛАДОВА В РОБОТІ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра хірургічної та дитячої стоматології (зав. – доц. Н.Б. Кузняк)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. Результати аналізу показників профілактичної діяльності стоматологічної служби Чернівецької області засвідчили незадовільний стан превентивної роботи лікарів-стоматологів. Основною причиною цього

є відсутність мотивації в населення до збереження стоматологічного здоров'я.

Ключові слова: профілактика в стоматології.

Вступ. Для зниження стоматологічної захворюваності населення необхідний розвиток профілактичного напрямку в стоматології. За відсутності програм профілактики на популяційному рівні відносно помірна поширеність карієсу зубів та легкий ступінь захворювань тканин пародонта в дітей та підлітків переходять у дорослих у досить тяжкі форми, що, у свою чергу, призводить до збільшення необхідності в терапевтичному, хірургічному та ортопедичному лікуванні.

В усьому світі вважається економічно вигідним проведення профілактичних заходів. Всесвітня організація охорони здоров'я впевнена, що в Європі за допомогою масових профілактичних заходів можна досягти зниження захворюваності до таких показників: 80% абсолютно здорових дітей віком 6 років, у підлітків 18 років не буде видалених з приводу карієсу зубів.

Захворюваннями зубів і порожнини рота страждає 95-98 % населення країни [2, 3]. Серед дорослого населення віком більше 35 років проблеми, пов'язані з хворобами зубів і порожнини рота посідають перше місце. Вже в 15 років біля 90 % школярів страждає на карієс зубів. Захворювання пародонта посідають друге місце за частотою і поширеністю після карієсу, тому також є суттєвою проблемою стоматології, що потребує профілактичної роботи [1].

До певної міри такий стан пояснюється низкою несприятливих медико-географічних та екологічних чинників: дефіцит фтору в питній воді, підвищена забрудненість довкілля, але в більшій мірі – медико-соціальними проблемами, які потребують уваги всього суспільства: послаблення державної політики з профілактики захворювань ротової порожнини в умовах формування ринкових відносин; недостатня увага людей до стану свого стоматологічного здоров'я; зниження доступності стоматологічної допомоги для основної маси населення; надмірно вузька спеціалізація лікарів-стоматологів; відсутність об'єктивних епідеміологічних даних про стоматологічне здоров'я населення. Стабільна тенденція погіршення стоматологічного статусу населення нашої держави також вказує на необхідність посилення профілактичної складової в діяльності стоматологічної служби.

Мета дослідження. Проаналізувати стан профілактичної складової в структурі стоматологічної допомоги в Чернівецькій області.

Матеріал і методи. Проведено аналіз листків щоденного обліку роботи лікаря-стоматолога (Ф №037/0) та щоденників обліку роботи лікаря-стоматолога (Ф №039-2/0) лікарів стоматологічних установ міста та області протягом 2008-2009 років.

Статистична обробка даних проведена методом варіаційної статистики з використанням критерію Стьюдента за допомогою комп'ютерної програми "STATGRAPHICS" (2001).

Результати дослідження та їх обговорення. За даними наших спостережень у Чернівецькій області поширеність карієсу зубів при огляді організованих груп 12-річних дітей становить від 78 % до 96 %. Поширеність захворювань зубів і ротової порожнини серед всього населення сягає подекуди 98 %. При цьому серед населення області лікуванню зубів у лікарів-стоматологів підлягає лише 37 %. Однією з проблем є недостатня забезпеченість області лікарями стоматологічного профілю. За таких умов охоплення населення профілактичними оглядами становить всього 12,4 %, кількість первинних відвідувань, що припадають на одну людину в рік, дорівнює 0,35. Зрозуміло, що при переважанні стоматологів лікувальною роботою, на профілактичні маніпуляції залишається недостатня кількість часу.

Ми проаналізували стоматологічну захворюваність у місті Чернівці, яке, порівняно з районами, краще забезпечене лікарями та має хороше матеріально-технічне стоматологічне оснащення. Кількість відвідувань на одного мешканця в рік складає 0,19 для чоловіків та 0,29 для жінок, що свідчить про пріоритетний вплив поведінкових характеристик населення на звернення по медичну допомогу. Жінки звертаються по стоматологічну допомогу майже у два рази частіше. При цьому інтенсивність звертань суттєвим чином залежить від віку. Серед чоловічого населення найчастіше по стоматологічну допомогу звертаються хлопчики віком 8 років, що становить 6,8 % відсотків від загальної кількості. Жіноча стать найактивніша у віці 13 років, відсоток звертань до лікарів стоматологічного профілю – 3,4 %.

Відсоток звернень людей літнього віку (60 років і старше) дорівнює 10,4 % серед чоловіків і майже вдвічі більше серед жінок – 20,1 %. Гендерних відмінностей за відсотком відвідувань не виявлялось у віковій групі 20-29 років: і для чоловіків, і для жінок він становив 12,3 %.

Серед усіх причин звернень жінок до стоматологічної установи 15,2 % припадає на профілактичні огляди, для чоловіків даний показник дещо нижчий – 9,3 %. Профілактичним оглядам підлягають організовані групи населення, такі, як діти та підлітки. Однак, враховуючи їх невеликий відсоток серед усього населення, загальна частота профілактичних послуг, що надаються населенню, незначна. Надання медичної послуги “профілактичний огляд лікарем-стоматологом” становить незначний відсоток від усіх стоматологічних маніпуляцій – 3,6 % серед дорослих та 4,7 % серед дітей. Навчання пацієнтів гігієні ротової порожнини здійснюється дещо частіше – 7,6 %, при цьому на контроль якості навчання припадає лише 3,3 %.

Відсутність у населення звички звертатися до стоматолога з профілактичною метою призвело до того, що лікарі-стоматологи намагаються проводити профілактичну роботу при зверненні пацієнтів із стоматологічними проблемами. Внаслідок цього навчання пацієнтів гігієні ротової порожнини збільшується після 40-річного віку, а контроль результатів проведеного навчання – після 50-річного віку, тобто в результаті зростання частоти відвідувань пацієнтів.

Висновок

Таким чином, на сьогоднішній день посилення профілактичної складової в роботі стома-

тологічної служби залежить не стільки від укомплектованості й оснащення служби, скільки від поведінки населення, від його ставлення до профілактики стоматологічних захворювань. А це, у свою чергу, вказує на необхідність потужної санітарно-просвітницької роботи серед усіх верств населення. Без впровадження нової моделі профілактичної поведінки населення, яка передбачає відповідальність людини за стан свого здоров'я, неможливо досягти суттєвих успіхів у покращанні якості надання стоматологічної допомоги і зниженні стоматологічної захворюваності.

Перспективи подальших досліджень. Проводити моніторинг профілактичної роботи в структурі стоматологічної допомоги в області, намітити перспективи її активізації.

Література

1. Хоменко Л.О. Стоматологічне здоров'я дітей України, реальність, перспектива / Л.О.Хоменко // Наук. вісн. Націонал. мед. ун-ту ім. О.О.Богомольця “Стоматологічне здоров'я – дітям України”. – 2007. – № 3. – С. 11-14.
2. Куцевляк В.И. Профилактика стоматологических заболеваний / Куцевляк В.И. – Харьков: ХГМУ, 2001. – 216 с.
3. Стоматологічна профілактика у дітей / [Л.О.Хоменко, В.І.Шматко, О.І.Остапко та ін.]. – К.: ІСДО, 1993. – 192 с.

ПРОФИЛАКТИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ В РАБОТЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ

Н.Б.Кузник, О.И.Годованец, Л.Н.Герасим

Резюме. Результаты анализа показателей профилактической деятельности стоматологической службы Черновицкой области показали неудовлетворительное состояние превентивной работы врачей-стоматологов. Основной причиной этого есть отсутствие мотивации у населения к сохранению стоматологического здоровья.

Ключевые слова: профилактика в стоматологии.

THE PROPHYLACTIC COMPONENT PART IN THE ACTIVITY OF STOMATOLOGICAL SERVICE

N.B.Kuzniak, O.I.Hodovanets, L.M.Herasym

Abstract. The results of an analysis of the prophylactic activity of the stomatological service in the Chernivtsi region are indicative of an unsatisfactory state of the preventive work of dental practitioners. The principal reason of this state is the absence of motivation among the population as to the preservation of stomatological health.

Key words: prophylaxis in stomatology.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – доц. В.Е.Кардаш

Buk. Med. Herald. – 2010. – Vol. 14, № 2 (54). – P. 125-126

Надійшла до редакції 28.01.2010 року